

Styrking av forbrukerinnflytelsen på matområdet

Nordisk handlingsplan

Nordisk ministersamarbeid "jord/fjord til bord"

I september 2001 ble det etablert et nytt felles ministerråd for de nordiske fiskeri- jord-/skogbruks- og næringsmiddelministre - dvs. fra "jord/fjord til bord". Med denne nydannelsen er det sikret et politisk helhetsperspektiv fra primærproduksjonene til sluttforbrukeren og matvareområdet er blitt vesentlig styrket. Temaene matvaresikkerhet og god forbrukerinformasjon er meget sentrale spørsmål i det nye ministerrådets arbeide.

Nordisk Ministerråd

ble opprettet i 1971 som samarbeidsorgan mellom de nordiske regjeringene. Ministerrådet legger fram forslag til Nordisk Råds sesjoner, viderefører rådets anbefalinger, rapporterer til Nordisk Råd om resultatene av samarbeidet og leder arbeidet innenfor de forskjellige temaområder. Samarbeidet koordineres av samarbeidsministrene som utpekes av det enkelte lands regjering. Ministerrådet trer sammen i ulike sammenhenger - avhengig av hvilke spørsmål som skal behandles.

Nordisk Råd

ble opprettet i 1952 som et samarbeidsorgan mellom de folkevalgte organene og regjeringene i Danmark, Island, Norge og Sverige. Finland ble med i 1955. Færøyenes, Grønlands og Ålands delegasjoner inngår i henholdsvis Danmarks og Finlands delegasjoner. Rådet består av 87 medlemmer. Nordisk Råd er initiativtakende og rådgivende og har kontrollerende oppgaver i det nordiske samarbeide. Plenumforsamlingen, presidiet og utvalgene er Nordisk Råds organer.

Styrking av forbrukerinnflytelsen på matområdet
(mattrygghet og matkvalitet)

ANP 2002:772

© Nordisk Ministerråd, København 2002

ISBN 92-893-0856-7

Tryk: Phønix-Trykkeriet as, Århus 2002

Design: Spekter reklamebyrå as • www.spekter.com

Forsidebilder: Spekter Reklamebyrå as.

Oplag: 1000

Papir: Miljøvenligt papir som oppfyller kravene i den nordiske miljøsvanemærkeordning.

Sælges gjennom Nordisk Ministerråds agenter.

Nordisk Ministerråd

Store Strandstræde 18
DK-1255 København K
Telefon (+45) 3396 0200
Telefax (+45) 3396 0202

Nordisk Råd

P.O.boks 3043
DK-1021 København K
Telefon (+45) 3396 0400
Telefax (+45) 3311 1870

www.norden.org

Styrking av forbrukerinnflytelsen på matområdet

(mattrygghet* og matkvalitet)

Nordisk handlingsplan

Vedtatt i Nordisk Ministerråds Ministermøte
Ilulissat, 23. august 2002

**Livsmedelssäkerhet (sve.), fødevarerikkerhed (da.) og Food Safety (eng).*

Innhold

SAMMENDRAG	5
1. BAKGRUNN	6
2. MÅLSETTINGER	6
3. STRATEGIER, VIRKEMIDLER OG TILTAK	8
3.1 Strategier for delmål 1: Å øke kompetansen hos nordiske forbrukere innenfor matområdet	8
3.2 Strategier for delmål 2: Å legge til rette for gjensidig åpenhet mellom myndigheter, næring og forbrukere	8
3.3 Strategier for delmål 3: Å bidra med ressurser til forbrukerinvolvering	9
3.4 Strategier for delmål 4: Å skape møteplasser for dialog og reell medvirkning mellom forbrukerinteresser, næring, handel og myndigheter	9
VEDLEGG 1:	11
NGO-konferansen, Hurdalsjøen hotell 6.-7. mai 2002 - liste over deltakerne	11
Andre deltakere	12
VEDLEGG 2:	13
Vurderinger fra prosjektgruppen	13
VEDLEGG 3	14
Deltakernes prioriterte tiltak på hovedmål: Å vektlegge et helhetlig perspektiv i matpolitikken	14
Deltakernes prioriterte tiltak, delmål 2: Å legge til rette for gjensidig åpenhet (transparens) mellom myndigheter og forbrukere	14
Deltakernes prioriterte tiltak, delmål 3: Å bidra med tilstrekkelig ressurser til forbrukerinvolvering	15
Deltakernes prioriterte tiltak, delmål 4: Å skape møteplasser for dialog og reell medvirkning mellom forbrukerinteresser og myndigheter	15

SAMMENDRAG

Handlingsplan for å styrke forbrukerinnflytelsen på matområdet

I alle de nordiske land er det behov for å trekke forbrukerne sterkere inn i utformingen av matpolitikken og få til en bedre dialog mellom produsenter, forbrukere og myndigheter. Som store produsenter av mat, har de nordiske land også behov for klare internasjonale regler for handel med matvarer der matvaretrygghet blir tillagt avgjørende vekt. Disse målene er nedfelt i slutterklæringen fra ministermøtet om mat i København i juni 2000 og i den nordiske bærekraftstrategien. Som et ledd i sitt formannskapsprogram for 2002, tok Norge initiativet til et tverrsektorielt prosjekt for å følge opp disse målene. Rapport fra prosjektet foreligger som en egen NMR-rapport (ANP 2002:771).

For å styrke forbrukerinnflytelsen på matområdet inviterte prosjektgruppen noen utvalgte representanter fra forbrukerorganisasjoner og næringsliv i de nordiske land til å komme med innspill til hvordan forbrukerne best kan sikres mer innflytelse på utforming av matpolitikken. Basert på innspillene utarbeidet prosjektgruppen et forslag til en nordisk handlingsplan.

De nordiske ministrene ansvarlige for matpolitikken i Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige samt politisk ansvarlige for matpolitikken på Færøyene, Grønland og Åland godkjente forslaget til handlingsplan under sitt møte på Grønland i august 2002 (Grønlandsdeklarasjonen) og vedtok at de nordiske land skal arbeide videre med sikte på realisering av forslagene i handlingsplanen.

I handlingsplanen anbefales de nordiske myndigheter å arbeide mot disse fire delmålene for at forbrukerne skal sikres innflytelse på utformingen av matpolitikken i de nordiske land:

1. Å øke kompetansen hos nordiske forbrukere innenfor matområdet
2. Å legge til rette for gjensidig åpenhet mellom myndigheter, næring og forbrukere
3. Å bidra med ressurser til forbrukerinvolvering
4. Å skape møteplasser for dialog og reell medvirkning mellom forbrukerinteresser, næring og myndigheter

I denne rapport beskrives handlingsplanens overordnede mål og strategier samt forslag til konkrete tiltak for å oppfylle delmålene.

1. BAKGRUNN

I regi av Nordisk Ministerråd¹ ble det i 2002 gjennomført et tverrsektorielt nordisk prosjekt med målsetting å følge opp tidligere ministervedtak om å bidra til at Norden skal være en pådriver for å sikre trygge matvarer av høy kvalitet gjennom en sunn produksjon ved å:

- 1. påvirke internasjonale forhandlinger og prosesser, og**
- 2. styrke forbrukerinnflytelsen på matområdet**

Deltagerne i prosjektgruppen ble utnevnt av embetsmannskomiteene² EK-livs, NEF, NEJS, EK-Miljø og EK-konsument.

Prosjektgruppen har hatt følgende sammensetning:

- Gudbrand Bakken, Landbruksdepartementet, Norge, leder (NEJS)
- Pekka Pakkala, Livsmedelsverket, Finland (NEJS)
- Lars Espeby, Jordbruksdepartementet, Sverige (inntil 1. juni 2002)(NEJS)
- Ylva Wallen, Jordbruksdepartementet, Sverige (fra 1. juni 2002) (NEJS)
- Lennart Johanson, Fiskeridepartementet, Norge (NEF)
- Dorothea Johannsdottir, Fiskeridepartementet, Island (NEF)
- Knud Østergaard, Fødevarerdirektoratet, Danmark (EK-Livs)
- Jorma Hirn, Livsmedelsverket, Finland (EK-Livs)
- Aase Fulke, Statens Næringsmiddeltilsyn, Norge (EK-Livs)
- Jan Movitz, Livsmedelsverket, Sverige (EK-Livs)
- Riitta Jalkanen, Konsumentverket, Finland (EK-Konsument)
- Stine Wohl Sem, Barne- og familiedepartementet, Norge (EK-Konsument)
- Anita Myrmæl, Miljøverndepartementet, Norge (EK-Miljø)

Prosjektleder Hallgeir Herikstad, Landbruksdepartementet, Norge, har vært gruppens sekretær. Rådgiverne Bente Stærk, Jesper Heldbo og Ylva Tilander har vært Nordisk Ministerråds observatører i gruppen.

For å styrke forbrukerinnflytelsen på matområdet, inviterte prosjektgruppen noen utvalgte representanter fra forbrukerorganisasjoner og næringsliv i de nordiske land til et arbeidsseminar ved Hurdalsjøen hotell 6. - 7. mai 2002. En oversikt over deltagerne er vist i vedlegg 1. På seminaret kom deltagerne med innspill til og diskuterte hvordan forbrukerne best kan sikres mer innflytelse på myndighetenes utforming av matpolitikken.

Forslagene i den foreliggende handlingsplanen for å styrke forbrukerinnflytelsen på matområdet (mattrygghet og matkvalitet) er basert på de innspillene som framkom under arbeidsseminaret og på tilleggsspørsmål fra prosjektgruppen (vedlegg 2). Alle forslagene til enkelttiltak som framkom under seminaret er vist i vedlegg 3.

De nordiske matministrene godkjente forslaget til handlingsplan under sitt møte på Grønland i august 2002 (Grønlandsdeklarasjonen) og vedtok at de nordiske land skal arbeide videre med sikte på realisering av forslagene i handlingsplanen. (NMR-rapport ANP 2002:771).

¹ Nordisk Ministerråd (Fiskeri-, Jord- og Skogbruks- og Næringsmiddelministrene)

² De nordiske embetsmannskomiteer for hhv. jord- og skogbruk- (NEJS), fiskeri- (NEF), næringsmiddel- (EK - Livs), miljø- (EK-Miljø) og konsumentspørsmål (EK-Konsument).

2. MÅLSETTINGER

Hovedmål for denne handlingsplanen er å bidra til at Norden skal være en pådriver for å sikre trygge matvarer av høy kvalitet gjennom en sunn produksjon ved å involvere forbrukerne i større grad i beslutningsprosessene.

For at forbrukerne skal sikres innflytelse på utformingen av matpolitikken i de nordiske land anbefales de nordiske myndigheter å arbeide mot disse fire delmålene:

- 1. Å øke kompetansen hos nordiske forbrukere innenfor matområdet**
- 2. Å legge til rette for gjensidig åpenhet mellom myndigheter, næring og forbrukere**
- 3. Å bidra med ressurser til forbrukerinvolvering**
- 4. Å skape møteplasser for dialog og reell medvirkning mellom forbrukerinteresser, næring og myndigheter**

Arbeidet med forbrukerinvolvering skal også sikre et mer helhetlig perspektiv i matpolitikken, dette oppnås gjennom arbeidet for å nå de fire delmålene. Her vil spesielt arbeidet med åpenhet og dialog være sentralt.

3. STRATEGIER, VIRKEMIDLER OG TILTAK

For å nå hoved- og delmål i denne planen er det utarbeidet hovedstrategier tilknyttet de fire delmålene. Det er også utarbeidet forslag til konkrete tiltak og virkemidler for å iverksette strategiene.

3.1 Strategier for delmål 1:

Å øke kompetansen hos nordiske forbrukere innenfor matområdet

For at forbrukerne skal kunne treffe reflekterte valg er kompetanse og kunnskap hos forbrukerne en forutsetning. Kommunikasjon og kunnskapsformidling blir derfor sentrale virkemidler. God risikokommunikasjon er også nødvendig for å viderebringe advarsler og forholdsregler i forbindelse med risiko. For å øke kompetansen hos nordiske forbrukere og forbedre kommunikasjonen foreslås følgende hovedstrategier:

1. Bidra til at grunnutdanningen i de nordiske land vektlegger kunnskap om trygg mat, ernæring og forbrukerrettigheter.

Følgende tiltak foreslås:

- a. Videreføre resultatene av det pågående Nordisk Ministerråds tverrsektorielle kunnskapsprosjekt rettet mot ungdom om ulike aspekter ved mat med spesiell vekt på utarbeidelse av skolemateriell om trygg mat på nordisk nivå.

2. Forbedre kommunikasjonen til forbrukerne.

Følgende tiltak foreslås:

- a. Videreutvikle ideen om nettbaserte "Trygg-Mat" portaler på Internett der forbrukerne kan finne informasjon og sende inn spørsmål (helpdesk funksjon).
- b. Gi opplæring i risikokommunikasjon til forskere/eksperter, myndigheter og næring.
- c. Innhente og dele kunnskap om forbrukernes risiko-oppfatninger og kunnskap tilknyttet matområdet i Norden, som grunnlag for iverksetting av målrettede informasjonstiltak for å øke forbrukernes kunnskap om risiko tilknyttet matområdet.

3.2 Strategier for delmål 2:

Å legge til rette for gjensidig åpenhet mellom myndigheter, næring og forbrukere

Forbrukernes tillit er avhengig av at myndighetene praktiserer risikoanalyse på en ryddig måte og at åpenhet ligger til grunn. Åpenhet både om kontrollresultater og prosessene som fører frem til resultatene samt utformingen av lover og regler er også sentralt. For å bidra til gjensidig åpenhet mellom myndigheter, forbrukere og næring foreslås følgende hovedstrategier:

1. Bidra til at resultater av tilsyn presenteres på en slik måte at de er både tilgjengelige og forståelige for forbrukerne.

Følgende tiltak foreslås:

- a. Forbrukerorganisasjonene må være en pådriver for at tilsynsmyndighetene i de nordiske land raskt offentliggjør kontrollresultater.
- b. Forbrukerorganisasjonene må være en pådriver for at forbrukernes tilbakemeldinger om behov for informasjon ivaretas av myndighetene.

2. Være en pådriver for at næring og handel selv dokumenterer og publiserer produksjonsmetoder og kontrollresultater.

Følgende tiltak foreslås:

- a. Aktiv dialog med næring og handel der myndighetenes ønsker og forbrukernes behov diskuteres.

3. Utvikle et nettverk mellom nordiske myndigheter for å sikre felles plattform for prinsipper tilknyttet offentliggjøring av regelverk og tilsynsresultater.

Følgende tiltak foreslås:

- a. Videreformidle felles standpunkter tilknyttet matvaresikkerhet til forbrukerne.
- b. Kunnskapsutveksling og kunnskapsbygging tilknyttet erfaringer med risikokommunikasjon mellom de nordiske land.
- c. Aktiv publisering av lover og regler for å øke forbrukernes oppmerksomhet på dette.

3.3 Strategier for delmål 3:

Å bidra med ressurser til forbrukerinvolvering

Det er viktig at forbrukerinteressene har mulighet og ressurser til å kunne delta i fora der viktige beslutninger fattes. Når man snakker om ressurser er det viktig å påpeke at det ikke bare dreier seg om penger, men også om eksempelvis tid til å sette seg inn i saker og forankre høringssvar, tid til forberedelse til møter, tid til å ta kontakter mellom møtene, m.v. Videre er mulighet til utdanning et viktig ressurs spørsmål. For å sikre at de organiserte forbrukerinteressene har nok ressurser til å kunne påvirke utformingen av matpolitikken i de nordiske land og de fellesnordiske interesser internasjonalt foreslås følgende hovedstrategier:

1. Innhente kunnskap om forbrukerorganisasjonenes virksomhet og definere fremtidige behov for representasjon.

Følgende tiltak foreslås:

- a. En nordisk undersøkelse er allerede gjennomført, resultatene fra denne benyttes til et strateginotat.

2. Effektivisere forbrukerorganisasjonenes representasjon gjennom å utvikle en "pool-ordning" for representasjon.

Følgende tiltak foreslås

- a. Forbrukerorganisasjonene må være ene pådriver for et samarbeid mellom de nordiske organisasjoner som gjør at en forbrukerrepresentant deltar på vegne av flere nordiske land internasjonalt.

3. Øke støtten til nordiske forbrukerorganisasjoner.

4. Det er også viktig at forbrukerorganisasjonene selv prioriterer og vurderer sine aktiviteter for å sikre at de ressursene de har utnyttes på en mest mulig kostnads-effektiv måte.

3.4 Strategier for delmål 4:

Å skape møteplasser for dialog og reell medvirkning mellom forbrukerinteresser, næring, handel og myndigheter

Det er viktig å ha arenaer der forbrukerne på nordisk nivå kan møte representanter fra næring, handel og myndigheter direkte, gjerne tilknyttet konkrete temaer som er under utredning. For å etablere flere, mer systematiserte og bedre møteplasser for dialog og medvirkning mellom myndigheter og forbrukerinteresser om matpolitikken foreslås følgende hovedstrategier:

1. Etablere faste systemer for dialog mellom forbrukerinteresser, næring, handel og myndigheter på nordisk nivå.

Følgende tiltak foreslås:

- a. Etablere et felles nordisk forum for reell matvaredialog mellom myndigheter, næring, handel og forbrukere. Herunder gjøre bruk av det kontaktorganet, med representanter for interesseorganisasjoner fra jord/fjord til bord, som EK-Livs er i ferd med å etablere, samt NEF' og NEJS' kontaktorgan ved behov.
- b. Videreutvikle det nettverk som allerede finnes innenfor Nordisk ministerråds konsumentsektor og samarbeidet her.

- c. Regelmessig holde nordiske seminarer og evt. konsensusmøter, m.m. på matområdet, hvor også NGO'er deltar.
- d. Kartlegge og vurdere eksisterende møteplasser for å trekke erfaringer fra disse.

2. Velge ut prioriterte temaområder for mer aktiv dialog om matpolitikkutforming.

Følgende tiltak foreslås:

- a. Ha en aktiv dialog i forkant på prioriterte temaer.
- b. Sikre at forbrukerinteressene er involvert tidlig i viktige utredninger.

VEDLEGG 1:

NGO-konferansen, Hurdalsjøen hotell 6.-7. mai 2002 - liste over deltakerne

Navn	Organisasjon	Land	E-mail adresse
Bjartnes, Jon	Miljøheimevernet	Norge	jon.bjartnes@miljohv.no
Gudmundsson, Gunnar	Islands bondelag	Island	gg@bondi.is
Gross, Gitte	Forbrukerrådet	Danmark	gg@fbr.dk
Hedinsdottir, Ragnheidur	Federation of Icelandic Industries	Island	ragnheidur@si.is
Hjaltason, Kristjan	Fiskeriindustriens landsforening	Island	khjaltason@icelandic.is
Høie, Steinar	Næringsmiddelbedriftenes landsforening	Norge	steinar.hoie@nbl.no
Ingerstam, Bengt	Sveriges konsumenter i Samverkan	Sverige	bengt.ingerstam@konsumentsamverkan.se
Isert, Karima	NOAH, Friends of the earth	Danmark	kisert@12move.dk
Juul, Jeppe	Danmarks aktive forbrukere	Danmark	jjuul@getznet.dk
Kili, Terje	Forbrukerrådet	Norge	terje.kili@forbrukerradet.no
Lundstrøm, Herbert	Sveriges konsumentråd	Sverige	herbert@gotanet.se
Neren, Marie	Sveriges konsumentråd	Sverige	marie.rubertsson@lo14.lo.se
Nielsen, Bruno Sander	Landbruksrådet	Danmark	bsn@landbrug.dk
Nygård, Bente	Kvinne- og Familieforbundet	Norge	bente.ny@frisurf.no
Nyrén, Allan	Sveriges hotell- og restaurantföretag	Sverige	a.nyren@shr.se
Schwarz Poulsen, Birgit	FDB (De danske brugsforeninger)	Danmark	birgit_schwarz_poulsen@fdb.dk
Sigurdsson, Olafur	Konsumentorganisasjonen i Island	Island	olafsig@strik.is
Stefansdottir, Jonina	Konsumentorg.	Island	joninas@hollver.is
Stærk, Arne	Norske Sjømatbedrifters Landsforening	Norge	astaerk@online.no
Wallman, Peter	Hakongruppen	Norge	peter.wallman@hakon.no

Andre deltakere

Prosjektgruppen for økt mattrygghet i Norden

Navn	Organisasjon	Land	E-mail adresse
Bakken, Gudbrand	Landbruksdepartementet	Norge, leder	gudbrand.bakken@ld.dep.no
Jalkanen, Riitta	Konsumentverket	Finland	riitta.jalkanen@kuluttajavirasto.fi
Johannsdottir, Dorothea	Fiskeriministeriet	Island	johannsdottir@sjr.stjr.is
Johanson, Lennart	Fiskeridepartementet	Norge	lennart.johanson@fid.dep.no
Movitz, Jan	Livsmedelsverket	Sverige	jamo@slv.se
Myrmæl, Anita	Miljøverndepartementet	Norge	amy@md.dep.no
Pakkala, Pekka	Livsmedelsverket	Finland	pekka.pakkala@nfi.fi
Rüdinger, Lisbeth	Fødevedirektoratet	Danmark, vara for Østergaard	lry@foir.dk
Sem, Stine Wohl	Barne- og familiedepartementet (Forbrukerrådet)	Norge	stine.sem@forbrukerradet.no
Østergaard, Knud	Fødevedirektoratet	Danmark	koe@fdir.dk
Stærk, Bente	Nordisk ministerråd	Danmark	bs@nmr.dk
Tilander, Ylva	Nordisk ministerråd	Danmark	yti@nmr.dk
Herikstad, Hallgeir	Landbruksdepartementet	Norge, prosjektleder	hallgeir.herikstad@ld.dep.no

Navn	Organisasjon	Land	E-post
Fjellhaug, Anne Kari	Landbruksdepartementet	Norge	anne-kari.fjellhaug@ld.dep.no
Faafeng, Ole	Statens næringsmiddeltilsyn	Norge	ole.faafeng@snt.no
Johnsen, Anne Mette	Landbruksdepartementet	Norge	anne-mette.johnsen@ld.dep.no

VEDLEGG 2:

Vurderinger fra prosjektgruppen

Prosjektgruppen har følgende kommentarer til innspillene fra NGO-:

- Kommentarer til de foreslåtte strategiene for delmål 3: Å bidra med ressurser til forbrukerinvolvering:
  - Det er også viktig at forbrukerorganisasjonene selv prioriterer og vurderer sine aktiviteter for å sikre at de ressursene de har utnyttes på en mest mulig kostnadseffektiv måte.
  - Når man snakker om ressurser er det viktig å påpeke at det ikke bare dreier seg om penger, men også om eksempelvis tid til å sette seg inn i saker og forankre høringssvar, tid til forberedelse til møter, tid til å ta kontakter mellom møtene, m.v. Videre er mulighet til utdanning et viktig ressurs spørsmål.
- Kommentar til de foreslåtte strategier for delmål 4: Å skape møteplasser for dialog og reell medvirkning mellom forbrukerinteresser, næring, handel og myndigheter:
  - Til pkt. a: Prosjektgruppen vil påpeke at EK-Livs er i ferd med å etablere et kontaktorgan med representanter for interesseorganisasjoner fra jord/fjord til bord, og at NEF og NEJS´ kontaktorganer også kan utvikles mhp. å skape felles nordiske fora for reell matvaredialog mellom de ulike interessentene.
  - Til pkt. c: Også andre møter, som for eksempel konsensusmøter, kan være aktuelle.

VEDLEGG 3

Det er alle tiltakene som ble listet av NGO-ene underseminaret og danner grunnlaget for planene foran.

Deltakernes prioriterte tiltak på hovedmål:

Å vektlegge et helhetlig perspektiv i matpolitikken

- Ha en holistisk tankegang i matpolitikken. Trekke inn uavhengig forskning, bl.a. om: bruk av antibiotika i dyrefôr, sammenheng tilsetningsstoffer/sprøytemidler og helse/sykdommer, immunforsvaret, bruk av GMO - og mikrobølgeovner!
- Initiere prosjekt for å innene disse drive de eksempler som gitt!
- At den nordiske dialog og utvikling i forbrukerbeskyttelse brukes til å påvirke beslutninger i EU til fordel for forbrukerne. Forbrukerpolitikk er også sunnhets- og sosialpolitikk!
- Holistisk tilgang til ernæringspolitikk.
- Mat 2010 - politisk visjonsprosjekt.
- Sporbar produksjon. Forbrukerne kan! Butikk eller restaurant få at vide produksjons- og distribusjons-kettene. Det vil også styrke lokal og global produksjon.
- "Agenda21"-prosess: Mat 2010: Hvem er viktige aktører? Hva er våre felles mål? Hvem må gjøre hva for å nå disse felles mål? Aktørene møtes på tilpassede arenaer hvor de skal utveksle informasjon og forplikte seg selv.
- Snakk mer om matens psykologiske funksjon: Den er det moderne menneskes daglige kontakt med naturen.
- Inkludere helseaspektet i den matpolitikk som man legger fram.
- Stille konkrete spørsmål i forbindelse med remisser/høringer
- Deltakernes prioriterte tiltak delmål 1: Øke kompetansen hos nordiske forbrukere innenfor matområdet
- Heimkunnskap og forbrukerspørsmål skal læres i skolen
- Utvikle en portal for ulik salgs forbrukerinformasjon på internett
- Grunnutdanning i mat, kosthold, mosjon, ernæring. Målgruppe: gravide, barn, unge, kvinner, menn, innvandrere, pensjonister, leger/helsepersonell, lærere - ALLE! Ta i bruk internett-grupper i tillegg
- Sikre nødvendig kompetanse hos forbrukerne.
- Prioritering av viten og kunnskap (praktiske ferdigheter) om gode matvaner og forbrukerspørsmål i grunnskolen.
- Utdanning om matsikkerhet: i skole og etterutdanning av forbruker, i fødevareraktivitetene.
- Grunnutdanning om mat, miljø, ernæring, kosthold, helse etc.
- Foredle, bygge opp, lage opplyste, bevisste forbrukere (i Norden) ved å styrke grunnutdanning i viktige mat- og fødevarer spørsmål.
- Etablere verktøy for å bedre forbrukerkunnskap.
- Styrke grunnutdanning i skolene. På den måte økes kompetansen hos barn og senere forbrukerne.
- Helpdesk, hvor forbrukere kan få svar til sine spørsmål vedrørende produksjon, innhold, miljø etc.
- Bygge opp en "felles" helpdesk (for og av de nordiske land) med viktige opplysninger og info "Forbrukertorv på nettet" med links til alle retninger.
- Styrke "ansvarlig" "forskning" og formidling av ernærings- og matsaker. Fødevarer/næringsmidler.

Deltakernes prioriterte tiltak, delmål 2:

Å legge til rette for gjensidig åpenhet (transparens) mellom myndigheter og forbrukere

- Institusjoner (myndighetene) skal presentere på en eller annen måte ny lovgivning/regler til befolkningen.
- Matvareindustrien skal ha felles metoder/presentasjon av transparent produksjon
- sporbarhet

- etikk
- egenkrav
- miljø
- Gi forbrukerne direkte innsyn i landbruksforhandlingene
- Sikre åpenhet og innsyn hos tilsynene.
- Transparente myndigheter og fødevarerirksomheter.
- Innføring av offentliggjørelse av kontrollresultater, så de kan anvendes av forbrukerne som den danske "smiley-ordning".
- Åpen dialog mellom forbrukere, produsenter, handlere, myndigheter.
- Starte prosjekter for kommunikasjonstiltak: produkt jord/fjord - bord. Forbrukerbeslutning/forvaltning.
- Større rettigheter for forbrukerne til å få informasjon og svar fra produsentene. Produsentene trenger å publisere på internettet sine strategier, for eksempel med etiske synspunkter i produksjon og råvare. PS. Det er et stort problem at DK/S/FI er medlemmer i EU, mens Island og Norge ikke er det. Det nordiske samarbeidet blir derfor ikke så sterkt.
- Få aksept for å virkelig lytte til/ta med forbrukernes saker inn i den politiske diskusjonen på et nordisk nivå.
- Felles nordisk "branding" av lokal mat, etter modell av miljømerking, (ref: Røros, "mat fra fjellregionen").
- Det må fokuseres på å ta frem konsekvensanalyse for aktuelle interessenter for de ulike saker som presenteres/ besluttet på ett politisk nivå.

Deltakernes prioriterte tiltak, delmål 3:

Å bidra med tilstrekkelig ressurser til forbrukerinvolvering

- Sikre ressursene til forbrukerorganisasjonene.
- Undersøkelse av forbrukerorganisasjonenes virksomhet, hvordan man er oppbygget og de ressurser man har, altså summere midler. Antall medlemmer og statlige kommunale midler - etter dette se på behovene i forhold til den virksomhet som drives.
- Gi forbrukerorganisasjonene større ressurser.
- Flere ressurser til Forbrukerorganisasjonenes internasjonale representasjon for eksempel i form av en pulje.
- Vi må ha økonomiske driftsmidler, i tillegg til prosjektmidler.

Deltakernes prioriterte tiltak, delmål 4:

Å skape møteplasser for dialog og reell medvirkning mellom forbrukerinteresser og myndigheter

- Skape arenaer, også for NGOer i Norden. En forbrukerpolitisk handlingsplan må forankres både hos folket og myndighetene.
- Skape arenaer for reell medvirkning.
- Skape nettverk mellom forbrukerorganisasjonene i landet/Norden.
- Løpende trepartsdialog mellom myndigheter, produsenter og forbrukere om prinsipielle og spesifikke spørsmål og at konklusjonene har effekt på de politiske beslutninger.
- Arenaer for dialog mellom forbruker - virksomheter - myndigheter - politikere.
- NGO - Arena
- Utnytte erfaringer fra de nordiske land til å skape ulike arenaer der myndigheter, forbruker nærings og handel møtes
- Etablere et felles nordisk forum for reell fødevedialog.

NORDISK MINISTERRÅD (fiskeri-, jord/skogbruks- og næringsmiddelministrene) vedtok under sitt møte på Grønland i august 2002 en ministerdeklarasjon for økt mattrygghet i Norden og besluttet:

- De nordiske land skal tilstrebe å sikre en effektiv forbrukerinnflytelse på matområdet, nasjonalt, nordisk og internasjonalt, bl.a. ved å arbeide for å realisere anbefalingene i en nordisk handlingsplan for styrking av forbrukerinnflytelsen på matområdet. De viktigste anbefalingene i handlingsplanen er:

1. Å øke kompetansen hos nordiske forbrukere innenfor matområdet
2. Å legge til rette for gjensidig åpenhet mellom myndigheter, næring og forbrukere
3. Å bidra med ressurser til forbrukerinvolvering
4. Å skape møteplasser for dialog og reell medvirkning mellom forbrukerinteresser, næring og myndigheter

Ministerdeklarasjon for økt mattrygghet i Norden er publisert i egen NMR-rapport (ANP 2002:771)

Nordisk
MINISTERRÅD

© Nordisk Ministerråd, København 2002
ANP 2002:772
ISBN 92-893-0856-7